कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
थलि, काठमाडौं

दिगो विकास लक्ष्यहरु स्थानीयकरण सम्वन्धी नीति तथा कार्ययोजना २०८१

विषयसूची

१. पृष्ठभूमिः १
२दिगो विकासका लक्ष्यहरु कार्यन्वयनको अवस्था २
तालिका १गरिबीको अवस्था : ४
तालिका २भोकमरीको अवस्था :..५
तालिका ३सबैका लागि स्वास्थ्यमा पहुँचको अवस्था :..६
तालिका ४सबैका लागि गुणस्तरीय शिक्षाका प्रमुख सूचकको अवस्था :..७
तालिका ५यौन हिंसा र मानव बेचबिखनको अवस्था ,सशक्तीकरण ,लैङ्गिक समानता : ९
तालिका ६स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइको अवस्था :..१०
तालिका ७किफायती र स्वच्छ ऊर्जाको अवस्था :..११
तालिका ८मर्यादित काम र आर्थिक वृद्धिको अवस्था : ११
तालिका ९नवप्रवर्तन र पूर्वाधारको अवस्था ,उद्योग :..१२
तालिका १०असमानताको अवस्था : १३
तालिका ११: दिगो सहर र समुदायको अवस्था..१५
तालिका १२जिम्मेवारीपूर्ण उपभोग र उत्पादनको अवस्था :..१५
तालिका १३जलवायुसम्बन्धी कार्यको अवस्था :..१६
तालिका १४जमिन माथिको जीवनसम्बन्धी सूचकको उपलब्धि अवस :्था..१७
तालिका १५न्याय र सशक्त संस्थाको अवस्था ,शान्ति :..१८
तालिका १६दिगो विकासको लागि विश्वव्यापी साझेदारीको अवस्था :..१९
३दिगो विकास लक्ष्यलाई स्थानियकरण गर्नुको उदेश्य २०
४दिगो विकास लक्ष्यका आन्तरिकिकरणका नीतिहरु २१
५दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्ययोजना २२

१. पृष्ठभूमिः

दिगो विकास भन्नाले प्राकृतिक साधनको उत्पादनशील एवं प्राकृतिक गुणस्तरलाई ह्रास नगर्ने, आफैंमा धानिन सक्ने, अविच्छिन्न विकास प्रक्रिया हो, जसले वर्तमान र भविष्यको पिंढीको प्रत्येक व्यक्तिको न्यूनतम जीवनयापन गर्न पाउने अधिकारलाई संरक्षण गर्दछ । संयुक्त राष्ट संघको ७० औ महासभाले विश्वभर लागुहनेगरी तयार गरिएको ढाँचालाई दिगो विकासको लक्ष्य हो। जुन लक्ष्य सन् २०१५ सेप्टेम्वर २५ मा धोषण भएको थियौं । जसलाई हाम्रो विश्वको रुपान्तरण दिगो विकासको लागी २०३० एजेण्डा भनेर नामाकरण गरियो । शान्ति र समृद्धिका लागि सहकार्य गर्ने विश्व समुदायको अठोट बमोजिम संयुक्त राष्ट्र संघका सम्पूर्ण सदस्य राष्ट्रको सामूहिक प्रयास र प्रतिबद्धताका आधारमा सन् २०१थ मा घोषणा गरिएको कार्ययोजना दिगो विकास लक्ष्य हो । सदस्य राष्ट्रले यी लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण वा स्थानीयकरण गर्नु भनेको अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा सहमत भएका विकासका एजेन्डामा सरकारलाई जिम्मेवार बनाउनु हो । नेपालले यी लक्ष्यलाई आवधिक तथा वार्षिक योजनामा समाहित गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरेको छ । नेपालले मुलुकको आर्थिक, सामाजिक र पर्यावरणीय परिवेश अनुसार कार्यान्वयनमा गर्दे चौधौं योजनादेखि नै यी लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गरिरहेको छ । सो अनुसार आयवृद्धि, गुणस्तरीय मानव पुाजी निर्माण र आर्थिक जोखिमको न्यूनीकरण गर्दै वि.सं. २०७९ सम्ममा अति कम विकसित देशबाट विकासशील देशमा स्तरोन्नति गर्ने र वि.सं. २०८७ सम्ममा दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्दै उच्च मeयम आयस्तर भएको मुलुकमा स्तरोन्नति हुने गरी दीर्घकालीन लक्ष्य लिइएको छ । सो बमोजिम समृद्ध नेपाल, सुखी नेपालीको राष्ट्रिय आकांक्षा हासिल हुनेगरी संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा नीति, योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

नेपालको संविधानले तीनै तहका सरकारहरूको एकल तथा साझा अधिकार सूचीको व्यवस्था गरी सहकारिता, समन्वय र सहअस्तित्वमा आधारित संघीय शासन व्यवस्थाको सिद्धान्त अवलम्बन गरेको छ । तसर्थ, सबै तहका सरकार कार्यजिम्मेवारी अनुसार दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्ने दिशामा क्रियाशिल हुनु जरुरी छ । यसमा पनि स्थानीय तह नागरिकसाग दैनिक रुपमा साक्षात्कार हुने भएकोले स्थानीय आवश्यकता र प्राथमिकताको बढी जानकार हुन्छन् । यसका साथै सेवा प्रवाह र स्थानीय पूर्वाधार विकास लगायतका कार्यजिम्मेवारी स्थानीय तहको कार्यक्षेत्रमा पर्ने भएकोले दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न यसको स्थानीयकरण गर्ने महत्वपूर्ण अभिभारा समेत स्थानीय तहमा रहन गएको छ । साथै, सरकारको एकल प्रयासले मात्र दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न सम्भव छैन । यसका लागि निजी क्षेत्र, गैरसरकारी क्षेत्र, नागरिक समाज,समुदाय, विकास साझेदार लगायत विकासका सरोकारवाला बीचमा साझेदारी हुनु जरुरी छ ।

२. दिगो विकासका लक्ष्यहरु कार्यन्वयनको अवस्था

दिगो विकास लक्ष्य नेपालको संविधानमा व्यवस्था गरिएका नागरिकका मौलिक हकका साथै देशलाई समुन्नत तथा मध्यम आय भएको मुलुकमा २०३० सम्ममा परिणत गर्ने देशको मार्गचित्र अनुरूप रहेका छन् । संबिधानको धारा ५०को उपधारामा उल्लेखित निर्देशक सिद्धान्तमा सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको सहभागिता तथा विकास मार्फत उपलब्ध साधन र स्रोतको अधिकतम परिचालनगरी तीव्र आर्थिक वृद्धि हासिल गर्दै दिगो आर्थिक विकास गर्ने तथा प्राप्त उपलब्धिहरूको न्यायोचित वितरण गरी आर्थिक असमानताको अन्त्य गर्दै शोषणरहित समाजको निर्माण गर्न राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई आत्मनिर्भर, स्वतन्त्र तथा उन्नतिशील बनाउदै समाजवाद उन्मुख स्वतन्त्र र समृद्ध अर्थतन्त्रको विकास गर्ने राज्यको आर्थिक उद्देश्य हुनेछ भन्ने रहेको छ । त्यस्तै संबिधानको धारा ५१ (च) को विकास सम्बन्धी नीतिमा क्षेत्रिय सन्तुलन सहितको समावेशी आर्थिक विकासका लागि क्षेत्रीय विकासको योजना अन्तर्गत दिगो सामाजिक आर्थिक विकासका रणनीति र कार्यत्रमहरू तर्जुमा गरी समन्वयात्मक तवरले कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ भने संविधानको धारा (छ) को प्राकृतिक साधन स्रोतको संरक्षण, सम्बर्द्धन र उपयोग सम्बन्धी नीति मा राष्ट्रिय हित अनुकूल तथा अन्तरपुस्ता समन्यायको मान्यतालाई आत्मसात् गर्दै देशमा उपलब्ध प्राकृतिक स्रोत साधनको संरक्षण, सम्बर्द्धन र वातावरण अनुकूल दिगो रूपमा उपयोग गर्ने र स्थानीय समुदायलाई प्राथमिकता र अग्राधिकार दिंदै प्राप्त प्रतिफलहरूको न्यायोचित वितरण गर्ने भन्ने उल्लेख गरिएको छ ।

नेपालले दिगो विकास लक्ष्यलाई मुलुकको आर्थिक सामाजिक र पर्यावरणीय परिवेशअनुसार कार्यान्वयनमा पुयाउदै चौधौं योजनादेखि नै आन्तरिकीकरण गर्न शुरु गरेको हो । राष्ट्रिय योजना आयोगले दिगो विकास लक्ष्य पूरा गर्न तथा कार्यान्वयन गरी हासिल गर्न पन्ध्रौं र सोह्रौं योजनामा आन्तरिकीकरण र तादात्म्यता मिलाउने कार्य गरिसकेको छ । पन्ध्रौं योजनाले दिगो विकासकोसन्दर्भमा राष्ट्रिय विकासका आकांक्षा निर्धारण गरेको थियो ।

गुणस्तरीय मानव पुजी निर्माण र आर्थिक जोखिमको न्यूनीकरण गर्दै वि.सं. २०७९ सम्ममा अति कम विकसित देशबाट विकासशील देशमा स्तरोन्नति गर्ने र वि.सं. २०८७ सम्ममा दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्दै उच्च मध्यम आयस्तर भएको मुलुकमा स्तरोन्नति हुने गरी “समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली” को दीर्घकालीन सोच लिएको थियो । सोह्रौं योजनाले पनि दिगो विकासका लक्ष्यहरुलाई पुरा गर्न विभिन्न उद्देश्य, लक्ष्य र रणनिति निर्धारण गरेको छ ।

आ.व. २०७४/७५ देखि मध्यमकालीन खर्च संरचनामा समेत दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न सहयोग पुऱ्याउने आयोजनालाई उच्च प्राथमिकता प्रदान गर्ने गरी सूचक निर्माण एवम्

कार्यक्रम/आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरिएका छन् । बजेट, नीति तथा कार्यक्रमका लागि व्यवस्था गरिएको मध्यमकालीन खर्च संरचना र वार्षिक बजेट कार्यत्रमका लागि दिगो विकास लक्ष्य अनुकूल हुने गरी कार्यक्रमको सांकेतीकरण (Coding) गरिएको छ ।

दिगो विकासको सन् २०३० कार्यसूचीले प्रस्तुत गरेको विश्वव्यापी खाका अनुरूप सरकारले नेपालको दिगो विकास लक्ष्यको अवस्था तथा मार्गचित्र २०१६—२०३० प्रतिवेदन तयार पारेको छ । यस मार्गचित्रले नेपाललाई सन् २०३० सम्ममा न्यायपूर्ण र विकासशील मुलुक बनाउने परिकपना गरेको छ ।

दिगो विकास लक्ष्यको स्थिति र मार्गचित्र एवम् वित्तीय आवश्यकताको आाकलन प्रतिवेदन तथा वित्तीय रणनीति तयार भइसकेको छ । दिगो विकास लक्ष्यको कार्यान्वयनका लागि बार्षिक नेपाललाई औसत रू. २०२४.८ अर्ब आवश्यक पर्ने र यसको ५४.८ प्रतिशत सार्वजनिक क्षेत्र, ३६.५ प्रतिशत निजी क्षेत्र, ४.४ प्रतिशत घरपरिवार र ४.३ प्रतिशत सहकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रबाट योगदान हुने प्रक्षेपण रहेको छ । यो रकममा बार्षिक करिब औसत रू. ५ खर्ब ८५ अर्ब नपुग रहेको छ, जसमा सरकारका तर्फबाट रू. २.१८ खर्ब र निजी क्षेत्रबाट रू. ३.६६ खर्ब थप जुटाउनुपर्ने अवस्था छ ।

दिगो विकास लक्ष्यको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउन प्रदेश तथा स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन (नमूना) तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा याइएको छ । राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक अनुगमन तथा मूयाङ्कन दिग्दर्शन निर्माण र प्रादेशिक तहका दिगो विकास लक्ष्यको सूचकको पहिचान गरी कार्यान्वयनमा आइसकेको छ ।

सवै तहका सरकारको क्रियाशीलताबाट मात्रै दिगो विकासको सफल कार्यान्वयन र लक्ष्य प्राप्ति हुन सक्दछ । दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न सम्पूर्ण निकायको महत्वपूर्ण जिम्मेवारी हुन्छ । संघीय तह, प्रदेश तह र स्थानीय तहका सरकारले कार्यान्वयन, अनुगमन र मूयांकन समन्वयात्मक रूपमा गर्नुपर्ने हुन्छ । दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न सरकारको एकल प्रयासले मात्र सम्भव छैन । यसमा
सरकारका अतिरिक्त निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्र, नागरीक समाज, समुदाय लगायत सम्पूर्ण विकास साझेदारहरूबीचमा साझेदारी जरुरी छ ।

दिगो विकासको हालको अवस्था देहायको तालिका बमोजिम रहेको छ

तालिका १गरिबीको अवस्था :

लक्ष्य १:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
गरिवीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या (प्रतिशत)	३६.०	८.०	२२.९	१५.०		२०.२७
बहुआयामिक गरिबीमा रहेको जनसङ्ख्या (प्रतिशत)	४४.२	१०	२८.२	१७.४		
विपदबाट ज्यान गुमाउनेको सङ्ख्या (प्रतिवर्ष)	८८९१	१००	२६८	३२०		
सामाजिक सुरक्षामा भएको खर्च (कुल बजेटको प्रतिशत)	११.०	१५.०	१२.९	१४.८		
वित्तीय पँहुच पुगेको घरपरिवार (प्रतिशत)	४०	८०.०	५८.७	६१.९		

स्रोत २०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :“नेपाल जीवस्तर सर्वेक्षण अनुसार २०२३ , प्रतिशत रहेको । २७.२०

तालिका २भोकमरीको अवस्था :

लक्ष्य २:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
पाँच वर्ष मुनिका कम तौल भएका बालबालिका (प्रतिशत)	३०.१	९.०	१८.०	१९.०		
पुड्कोपना भएका ५ वर्ष मुनिका बालबालिका (प्रतिशत)	३६	१५	२८.६	२४.८		
उचाइअनुसार कम तौल हुने पाँच वर्षमुनिका बालबालिका (प्रतिशत)	११.३	४.०	७.०	७.७		
रक्त अल्पता भएक ५ वर्ष मुनिका बालबालिका (प्रतिशत)	४६.०	१०.०	२८.०	४३.०		
रक्त अल्पता भएका प्रजनन उमेर समूहका महिला (प्रतिशत)	३५	१०	२४	३४		
प्रतिव्यक्ति खाद्यान्न उत्पादन (के.जी.)	३२०	५३०	४१८	३८१		
जमिनको उत्पादकत्व	३२७८	७०१८	४६४६	४०२२		

(मेट्रिक टन प्रति हेक्टर)						
कृषि क्षेत्रमा भएको सरकारी खर्च (कुल बजेटको प्रतिशत)	३.३	४.०	३.३४	२.४१		
ग्लोबल फुड सेक्युरिटी इन्डेक्स (स्कोर)	४२.८	९०	६६	५६.९		
खाद्यान्न उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क	११४	२०८	१४४	१६०.७		

स्रोतराष्ट्रिय : योजना आयोग२०८० ,

तालिका ३सबैका लागि स्वास्थ्यमा पहुँचको अवस्था :

लक्ष्य ३:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
मातृ मृत्युदर (प्रति एकलाख जीवित जन्ममा)	२५८	७०	११६	१५१		
पाँच वर्ष मुनिका बाल मृत्युदर	३८	२०	२७	३३		
नवजात शिशु मृत्युदर	२३	१२	१६	२१		
आत्महत्याबाट हुने मृत्युदर (प्रति १ लाख जनसङ्ख्यामा)	१६.५	४.७	९.७	२३.४		

सडक यातायात दुर्घटनाबाट हुने मृत्युदर (प्रति १ लाख जनसङ्ख्यामा)	१९.८६	४.९६	८.९४	९.४		
आधुनिक साधनद्वारा परिवार नियोजनसम्बन्धी आवश्यकता पूरा भएका महिला अनुपात (प्रजनन् उमेर समूह)	६६	८०	७४	५५.१		
परिवार नियोजनाका आनिक साधन/विधि प्रयोग दर (प्रजनन् उमेर समूहको प्रतिशतमा)	४७	६०	५३	४३		
कुल प्रजनन् दर (प्रति महिला)	२.३	२.१	२.१	२.१		

स्रोत :राष्ट्रिय योजना आयोग२०८० ,

लक्ष्य ४:

तालिका ४सबैका लागि गुणस्तरीय शिक्षाका प्रमुख सूचकको अवस्था :

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
अपेक्षित विद्यालय अध्ययन वर्ष	१२७.०			१२.६		
औषत विद्यालय अध्ययन वर्ष	४७.०			४.५		
खुद भर्नादर	९६.६	९९.५	९९.०	९७.१		

(प्राथमिक तह- कक्षा १ देखि ५ सम्म)						
प्राथमिक तह उतीर्ण दर (प्राथमिक तह- कक्षा १ देखि ५ सम्म)	८०.६	९५.०	९३.१	७७.१		
खुद भर्नादर						
(आधारमूत तह- कक्षा १ देखि ८ सम्म)	७६.६	९५	९२	८५.७		
कुल भर्नादर (माध्यामिक तह ९-१२ सम्म)	५६.७	९९.०	९०.०	८३.०		
युवा साक्षरता दर — १५ देखि २४ वर्ष (प्रतिशत)	८८.६	९९.०	९५.०	९३.८		

स्रोत२०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :

तालिका ५यौन हिंसा र मानव बेचबिखनको अवस्था ,सशक्तीकरण ,लैङ्गिक समानता :

लक्ष्य ५:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
महिला र पुरुषको ज्यालादरको अनुपात	०.६२	०.९२	०.८	०.६६		
लैङ्गिक असमानता सूचकाङ्क	०.४९	०.०५	०.२९	०.४५२		
लैङ्गिक सशक्तीकरण मापन (सूचकाङ्क)	०.५७	०.६९	०.६३	०.६२		
जीवनकालमा शरीरिक/यौन हिंसामा पर्ने ५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिला (प्रतिशत)	२६	६.५	१३.९	१२.२		
संघीय संसदमा महिला प्रतिनिधित्व (प्रतिशत)	२९.५	४०	३४.४	३३.५		
प्रदेश संसदमा मिहला प्रतिनिधित्व (प्रतिशत)	-	४०	३४.४	३६.३६		
स्थानीय तहमा महिला प्रतिनिधित्व (प्रतिशत)	-	४२	४१	४१		
निजामती सेवाको नीतिगत तहमा	११	३३	२१.३	१३.६		

रहेको महिला प्रतिनिधित्व						

स्रोत२०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :

तालिका ६स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइको अवस्था :

लक्ष्य ६:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
आधारभूतस्तरको खानेपानीमा पहुँच पुगेकव जनसङ्ख्या (प्रतिशत)	८७.०	९९.०	९२.६	९६.४		
उच्च-मध्यमस्तरको खानेपानी सेवामा पहुँच पुगेको जनसङ्ख्या (प्रतिशत)	१५.०	९०.०	६८.४	२५.८१		
आधारभूतस्तरको सरसफाइ सुविधामा पहुँच पुगेको जनसङ्ख्या (प्रतिशत)	८२.०	९९.०	८९.९	१००*		
प्रशोधन सहितको ढल प्रणालीमा पहुँच पुगेको जनसङ्ख्या (प्रतिशत)	<१.०	५०.०	-	२.२८*		

स्रोत/राष्ट्रिय योजना आयोग :*खानेपानी मन्त्रालय२०८० ,

तालिका ७ किफायती र :स्वच्छ ऊर्जाको अवस्था

लक्ष्य ७:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
विद्युतको पहुँच पुगेको जनसङ्ख्या (प्रतिशत)	७४	९९	८५.७	९५		
प्रतिव्यक्ति विद्युत खपत (युनिट)	८०	१५००	५४२	३८०		
जलविद्युतको जडित क्षमता (मेगावाट)	७८२	१५०००	५४१७	२६६७		

स्रोत२०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :

तालिका ८मर्यादित काम र आर्थिक वृद्धिको अवस्था :

लक्ष्य ८:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
वास्तविक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धि दर (प्रति रोजगार व्यक्तिको तुलनामा)	१.६	१०	५.५	४.५		
बेरोजगारी दर (प्रतिशत)	१२.०	८.०	१०	११.४		
पर्यटक आगमन (दशलाख)	०.८	३.०	१९	०.६		

प्रति पर्यटक प्रति दिन औसत खर्च (अमेरिकी डलर)	७०.०	१००	६५	४०.५		
प्रति पर्यटक प्रति औसत बसाई (दिन)	१३.२	१७.०	१५.५	१३.१		
जीवन बीमामा आवद्ध जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा)	५.०	२५.०	१४.३	१९.०		
वाणिज्य बैंकहरुको शाखा सङ्ख्या (प्रति लाख वयस्क जनसङ्ख्या)	१८.०	३६.०	२६.०	१६.०		

स्रोत२०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :

तालिका ९ :उद्योगनवप्रवर्तन र पूर्वाधारको अवस्था ,

लक्ष्य ९:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
द्वितीयक क्षेत्रको हिस्सा (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)	१५	२५	१९.७	१२.९*		
अनुसन्धान र विकासमा हुने खर्च (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)	०.३	१.५	०.८६	०.३		

सडक घनत्व (किम../वर्ग कि.मी.)	०.५५	१.५	१.३५	०.६३		
कालोपत्रे सडक घनत्व (किम../वर्ग कि.मी.)	०.०१	०.२५	०.१२	०.१२		
मोबाइल सञ्जाल पुगेको जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा)	९४.५	१००.०	९७.१	९३.०		
कुल रोजगारीमा उत्पादनशील क्षेत्रको रोजगारीको हिस्सा (प्रतिशतमा)	६.६	१५.०	९.६	१५.१		

स्रोत२०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :

तालिका १०असमानताको अवस्था :

लक्ष्य १०:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
आम्दानीमा माथिल्लो १० र तल्लो ४० प्रतिशत जनसङ्ख्याको अनुपात (PALMA अनुपात)	१.३	१.०	१.१६	१.३४		
उपभोगमा आधारित असमानता (गिनी गुणाङ्कले मापन गरे अनुसार)	०.३३	०.१६	०.२५	०.३०		

आय असमानता (गिनी गुणाङ्कले मापन गरे अनुसार)	०.४६	०.२३	०.३५	०.३१		
उपभोगमा तल्लो ४० प्रतिशत जनसङ्ख्याको हिस्सा	१८.७	२३.४	२१.२	२५.७		
सामाजिक सशक्तीकरण सूचकाङ्क	०.४१	०.७	०.५४	०.५		
राजनीतिक सशक्तीकरण सूचकाङ्क	०.६५	०.८५	०.७४	०.७१		
आर्थिक सशक्तीकरण सूचकाङ्क	०.३४	०.७	०.५१	०.४५		
विश्व सशक्तीकरण सूचकाङ्क	३.९	६.०	४.९	५.१		

स्रोत२०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :

तालिका ११दिगो सहर र समुदायको अवस्था :

लक्ष्य ११:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
योजनाबद्ध नयाँ सहरहरुको सङ्ख्या	१०	६०	३३	५४		
सुरक्षित घरहरूमा बसोबास गर्ने घरपरिवार (प्रतिशत)	२९.८	६०	४३.९	५४		
फुसकोछानामुनी बस्नेको घरपरिवार (प्रतिशत)	१९	५	१२.५	३.९		
फुसको छानामुनि बस्ने सहरी घरपरिवार (प्रतिशत) को अंश	३.६	०.०	३.९	२.८		

स्रोत२०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :

तालिका १२जिम्मेवारीपूर्ण उपभोग र उत्पादनको अवस्था :

लक्ष्य १२:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
कुल ऊर्जा खपतमा जीवाश्म इन्धनको उपभोग (प्रतिशत)	१२.५	१५.०	१३.७	२७.१		
प्रतिव्यक्ति काठको प्रयोग	०.११	०.०५	०.०८	०.५		

(क्युबिक मिटर)						
कृषि उत्पादनको लागि प्रयोग गरिएको भूमि (उब्जाउ जमिनको प्रतिशत)	८०.०	७५.०	७७.७	७६.३		
प्लास्टिकको रिसाइकल गर्ने उत्पादशील उद्योग (कुल उद्योगको प्रतिशत)	२४.५	९०.०	५५.१	२५.०		
गिलास तथा धातु उत्पादको पुनःउपयोग गर्ने उत्पादनशील उद्योग (कुल उद्योगको प्रतिशत)	७.२	९०.०	४५.८	७.२		

स्रोत२०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :

तालिका १३जलवायुसम्बन्धी कार्यको अवस्था :

लक्ष्य १३:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
स्थानीय अनुकूलन योजना तर्जुमा भएका स्थानीय तह (सङ्ख्या)	४	१२०	६०	२४१		
समुदायमा आधारित अनुकूलन योजना तर्जुमा (सङ्ख्या)	३१	७५०	३८१	२००		

अनुकूलन योजना कार्यान्वयन (सङ्ख्या)	-	६०	३०	४२		
जलवायु स्मार्ट भिलेज (सङ्ख्या)	-	१७०	७९	३६		
जलवायु स्मार्ट कृषि (सङ्ख्या)	-	५००	२३३	६८		
जलवायु उत्तरुदायी बजेट (कुल बजेटको प्रतिशत)	५.७	१०.०	७.७	५.९		

स्रोत२०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :

तालिका १४ जमिन माथिको जीवनसम्बन्धी :सूचकको उपलब्धि अवस्था

लक्ष्य १५:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
वनले ढाकेको क्षेत्र (प्रतिशत)	४४.७	४५	४५	४५.३१		
सामुदायिक व्यवस्थापन अन्तर्गत रहेको वन (जम्मा वन क्षेत्रको प्रतिशत)	३९	४२	४०.४	४२.४९		
संरक्षित क्षेत्र (जम्मा वनि क्षेत्रको प्रतिशत)	२३.२	२३.३	२३.३	२३.३९		
वन घनत्व (प्रति हेक्टर जमिनमा	४३०	६४५	५३०	४३०		

रहेका रूखको सङ्ख्या)						
गैडाको सङ्ख्या	५३४	७८३	६५०	७५२		
बाघको सङ्ख्या	१९८	२२५	२१०	३५५		

स्रोत२०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :

तालिका १५न्याय र सशक्त संस्थाको अवस्था ,शान्ति :

लक्ष्य १६:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
भ्रष्टाचार अनुमूति सूचकाङ्क (०-१००)	२९.०			३५.०*		
बालबालिका बेचबिखन (सङ्ख्या)	६४.०	०.०	३४.०	२३.०		
१८ वर्ष भित्र यौन हिंसा भोग्ने महिलाको अंश (१५-२९ वर्ष उमेर समूह)	६.५	३.०	५.८	४.०		
सार्वजनिक निकायमा पारदर्शिता, उत्तरदायित्व र भ्रष्टाचारको अवस्था (स्कोर ६.० मा)	३.०	५.०	४.०	३.०		
सुशासन सूचकाङ्क	-०.७८	२.०	१.०	-०.५३		

(-२.५ देखि २.५ को स्केलमा)						

स्रोत२०८० ,राष्ट्रिय योजना आयोग :
*टान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल२०२३ ,

तालिका १६दिगो विकासको लागि विश्वव्यापी साझेदारीको अवस्था :

लक्ष्य १७:

प्रमुख सूचक	वेसलाइन	सन् २०३० को लक्ष्य	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ सम्मको प्रगति	कागेश्वरी म.न.पा को अवस्था	कैफियत
राजस्व (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)	१९.१	३०.०	२४.२	२२.०		
वार्षिक बजेटमा राजस्वको हिस्सा	७६.०	८०.०	७७.९	७६.१		
वार्षिक बजेटमा विकास सहायताको अंश	१५.१	१८.०	१६.४	११.२		
प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)	४.८	२०.०	१०.८	६.२		
विप्रेषण आय (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)	२९.१	३५.०	३१.८	२२.९		
ऋण सेवा खर्च	१२.६	१५.०	१३.७	९.४		

(वस्तु तथा सेवा निर्यातको प्रतिशत)						
सार्वजनिक ऋण (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)	२६.५	३५.०	३०.५	४२.७		

स्रोत :अर्थ मन्त्रालय ,२०८०

३. दिगो विकास लक्ष्यलाई स्थानियकरण गर्नुको उदेश्य

विश्वव्यापी सन्दर्भमा तय भएको दिगो विकासको लक्ष्यको परिमाणनत्मक लक्ष्य र सुचकहरुलाई मुलुकको मौलिक आवश्यकता र स्रोत साधन अनुसार परिमार्जन गरि स्थानिय विकास योजनाहरुमा आन्तरिकरण गर्ने गरिन्छ र दिगो विकास लक्ष्यहरु नगरपालिकाको नीति, योजना, कार्यसंस्कृति, सूचना प्रणाली अन्तरआवद्धता गरिनको लागि दिगो विकासका लक्ष्यहरुलाई स्थानिकरण गर्नु पर्दछ । साथै दिगो विकासका लक्ष्यलाई स्थानियकरण गर्नुको उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम छन्ः

- दिगो विकासको अवधारणा सिद्धान्त महत्वको वुझाईमा एकरुपता कायम गर्न । विकास हासिल गर्न ।
- संघ र प्रदेशबाट स्थानिय तहमा जाने स्थानिय तहमा जाने राजस्वको अनुदानको दिगो विकासमा लगानी वढाउन ।
- स्थानिय भौगलिक एव सामाजिक परिवेस अनुरुप दिगो विकासको लक्ष्यको प्रथामिकरण गर्न ।
- सरोकारवालाको सहभागिता र योगदान सुनश्चित गर्न ।
- स्थानिय जनसहभागिता एवम प्रवाहकारी सेवा प्रवाह ।
- विकासको प्रतिफल समन्यायिक वितरण गर्न् ।
- दिगो विकास लक्ष्यमा विषयगत क्षेत्रहरु स्पष्ट किटान भएको, राष्ट्रिय लक्ष्य तोकिएकोले ।
- दिगो विकास लक्ष्य विश्वका १९३ वटा देशहरुको सर्वसम्मतिले तयार पारिएको योजना पत्र भएकोले।
- गरिवीको उन्मूलनका लागि दिगो विकास लक्ष्यलाई एउटा महत्वपूर्ण सयन्त्र मानिएकोले ।
- राष्ट्रिय योजना आयोग, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले दिगो विकासको लक्ष्यलाई नगरपालिकाको नीति, योजना, कार्य संस्कृति, सूचना प्रणाली आदिमा आन्तरिकिकरणको गर्न परिपत्र गरेकोले ।

४. दिगो विकास लक्ष्यका आन्तरिकिकरणका नीतिहरु

- नगरपालिकाको पाश्र्वचित्र तयार गर्दा दिगो विकासका लक्ष्यहरुलाई तथ्याङ्क संकलनको आधारको रुपमा लिइने छ । दिगो विकासका १७ वटा लक्ष्य अन्तर्गतका विषय क्षेत्रहरुलाई तथ्याङ्क संकलनको आधारको रुपमा स्थापित गरिने छ ।
- नगरपालिकाले आवधिक विकास योजना, क्षेत्रगत रणनीति योजना, गुरुयोजना तथा वार्षिक योजना तयार गर्दा दिगो विकास लक्ष्यले मार्गदर्शन गरेका विषयगत क्षेत्र, लक्ष्य तथा रणनीतिहरुलाई आधारको रुपमा लिने छ ।
- नगरपालिकाले आफ्नो नगरपालिकाको नीति, ऐन, कार्यविधि, निर्देशिका तयार गर्दा दिगो विकासका लक्ष्यहरुलाई समेत मध्यनजर गर्दै नीति निर्माण गर्ने छ ।
- नगरपालिकाले गाउँसभामा पेश गर्ने नीति तथा रणनीतिहरुमा दिगो विकासका लक्ष्यहरुलाई प्राथमिकता दिने छ ।
- नगरपालिकाले चौमासिक, अद्र्धवार्षिक तथा वार्षिक समीक्षा गोष्ठीहरु गर्दा दिगो विकासका लक्ष्यहरुलाई आत्मसात गरी ती विषयगत क्षेत्र अनुसारको प्रगति समीक्षा गर्नेछ ।
- नगरपालिकाले आफ्नो वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्दा दिगो विकासका लक्ष्यहरुलाई आधार वनाउने छ ।
- नगरपालिकाले पालिकामा कार्यरत संघसंस्थाहरुलाई दिगो विकासका लक्ष्य अनुसार प्रगति विवरण माग गर्नेछ ।
- दिगो विकास लक्ष्यका बारेमा नगरपालिकाका पदाधिकारी, वडाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई अनुशिक्षण गर्नेछ ।
- प्रदेश तथा संघमा नगरपालिकाले प्रस्ताव पेश गर्दा दिगो विकास लक्ष्यका सूचकहरुलाई आधार वनाएर प्रस्ताव लेखन कार्य गर्नेछ ।
- नगरपालिकाले शिक्षा शाखा मार्फत विद्यालयका सम्पूर्ण शिक्षक, विद्यार्थीहरुलाई दिगो विकास लक्ष्यको वारेमा जानकारी गराउने छ ।
- नगरपालिकाले स्वास्थ्य शाखा मार्फत स्वास्थ्य संस्थाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरुलाई दिगो विकासका लक्ष्यको वारेमा अभिमुखिकरण गर्नेछ ।
- नगरपालिकाभित्र भएका विभिन्न समूह, समिति, संरचनाहरुलाई दिगो विकास लक्ष्यको वारेमा अभिमुखिकरण गरिने छ ।

५. दिगो विकास लक्ष्य स्थानीयकरण कार्ययोजना

कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाले गरिवीको अन्त्य गर्नको लागि देहाय बमोजिमको कार्य योजना निर्माण गरेको छ

(क) सबै प्रकारको गरिवीको अन्त्य गर्ने कार्ययोजना

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	लक्षित वर्गको पहिचान गर्ने	प्रशासन शाखा	सन् २०२५ सम्म	निरन्तर	लक्षित वर्गको पहिचान हुने ।	
२	सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धि सूचना संकलन गर्ने ,बेरोजगार तथा गरिब घरधुरीको सर्वेक्षण गर्ने	पञ्जिकरण शाखा	सन् २०२५ सम्म	निरन्तर	सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धि सूचना संकलन गर्ने बेरोजगार तथा गरिब , घरधुरीको सर्वेक्षण हुने ।	
३	शिक्षा ,कृषि प्रसार सेवा ,स्वास्थ्य , खानेपानि तथा सरसफाइ लगायतका गरिबी निवारणसम्बन्धी सार्वजनिक सेवाहरुमा समावेशी पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।	स्वास्थ्य शिक्षा/ शाखा	सन् २०२८ सम्म	निरन्तर	शिक्षा ,कृषि प्रसार सेवा ,स्वास्थ्य , खानेपानि तथा सरसफाइ लगायतका गरिबी निवारण सम्बन्धी सार्वजनिक सेवाहरुमा समावेशी पहुँच सुनिश्चित हुने ।	
4	रोजगारीका अवसरहरू तथा बजारहरूमा पहुँच सुनिश्चित गर्न शहरी तथा ग्रामीण विकास प्रवर्द्धन गर्ने ।	सहकारी लघु/ पर्यटन/उद्यम शाखा	सन् २० 30 सम्म	निरन्तर	रोजगारीका अवसरहरू सृजना भएको हुने ।	
५	साना तथा मझौला उद्योग र पर्यटन क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्ने, सीप विकास तालिममार्फत आय आर्जनका गतिविधि सहजीकरण गर्ने, उद्यमशीलताको विकास, स्वावलम्बी	सहकारी लघु/ पर्यटन/उद्यम शाखा	सन् २० 30 सम्म	निरन्तर	साना तथा मझौला उद्योग र पर्यटन क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्ने, सीप विकास तालिममार्फत आय आर्जनका गतिविधि सहजीकरण भएको हुने ।	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	समूह गठन गर्ने र लघु वित्तलगायतका वित्तीय सेवाहरूमा तिनको पहुँच पुऱ्याउने ।					
६	वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका कामदारका लागि आर्थिक तथा सामाजिक संयोजन (Integration) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	सहकारी लघु/ पर्यटन/उद्यम शाखा	सन् २० 26 सम्म	निरन्तर	वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका रोजगार प्राप्त गर्ने ।	

(ख) भोकमरीको अन्त्य गर्नखाद्य सुरक्षा तथा उन्नत पोषण उपलब्धि गर्ने र दिगो कृषि प्रवर्द्धन गर्ने ,

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धि नीति ऐन तथा नियमावली तर्जुमा , तथा कार्यान्वयन	कृषि पशुपंछी/ शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धि नीति ऐन तथा नियमावली तर्जुमा , तथा कार्यान्वयन हुने ।	
२	कृषि तथा पशुपालनको बजार विकसा कृषि सडकको विकास र , सानासिँचान आयोजनाको निर्माण तथा सुधार	योजना शाखा	सन् २० 29 सम्म	निरन्तर	कृषि तथा पशुपालनको बजार विकसा कृषि सडकको विकास र , साना सिँचान आयोजनाको निर्माण तथा सुधार	
३	कृषि जमिन, स्थानीय चरन तथा सार्वजनिक पर्ती जग्गाको नियमन तथा व्यवस्थापन ।	प्राविधिक शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	कृषि जमिन, स्थानीय चरन तथा सार्वजनिक पर्ती जग्गाको नियमन तथा व्यवस्थापन हुने	
४	कृषि प्रसार कार्यक्रम (उच्च मूल्य कृषि उत्पादन सम्बन्धी प्रविधि तथा	कृषि पशुपंछी/ शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	कृषि प्रसार कार्यक्रम (उच्च मूल्य कृषि उत्पादन सम्बन्धी प्रविधि तथा	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	वस्तुको वितरण तथा बजारीकरण) ।				वस्तुको वितरण तथा बजारीकरण हुने) ।	
5	पशुपालन विकास कार्यक्रम (पशु नश्ल सुधार तथा व्यवस्थापन, पशु बिमा तथा ऋणको सहजीकरण, पशुपन्छीजन्य सेवा, पशुस्वास्थ्य सेवाको व्यवस्थापन) ।	कृषि पशुपंछी/ शाखा	सन् २०26 सम्म	निरन्तर	पशुपालन विकास कार्यक्रम (पशु नश्ल सुधार तथा व्यवस्थापन, पशु बिमा तथा ऋणको सहजीकरण, पशुपन्छीजन्य सेवा, पशुस्वास्थ्य सेवाको व्यवस्थापन हुने) ।	
6	पशु हाटबजार, पशु बधशाला तथा चिस्यान घरको नियमन तथा व्यवस्थापन ।	कृषि पशुपंछी/ शाखा	निरन्तर	निरन्तर	पशु हाटबजार, पशु बधशाला तथा चिस्यान घरको नियमन तथा व्यवस्थापन हुने ।	
7	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा खाद्य असुरक्षा तथा कुपोषण पहिचान गर्न यस सम्बन्धी सूचना तथा तथ्यांक प्रणालीको उपयोग ।	स्वास्थ्य शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा खाद्य असुरक्षा तथा कुपोषण पहिचान गर्न यससम्बन्धी सूचना तथा तथ्यांक प्रणालीको उपयोग हुने ।	
8	सम्भव भएसम्म विद्यालय तथा स्वास्थ्य चौकीमार्फत पोषण कार्यक्रम सञ्चालन तथा समन्वय ।	शिक्षा स्वास्थ्य/ शाखा	निरन्तर	निरन्तर	विद्यालय तथा स्वास्थ्य चौकी मार्फत पोषण कार्यक्रम सञ्चालन तथा समन्वय हुने ।	

(ग) सबै उमेर समूहका व्यक्तिका लागि स्वस्थ जीवन सुनिश्चित गर्दै समृद्ध जीवन प्रवर्द्धन गर्ने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाइसँग सम्बन्धित नीति, कानून, सिद्धान्त,	स्वास्थ्य शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाइसँग सम्बन्धित नीति, कानून, सिद्धान्त,	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	योजना तथा नियमावली तर्जुमा तथा लागू गर्ने ।				योजना तथा नियमावली तर्जुमा तथा लागू हुने ।	
२	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाको सार्वजनिक सुविधाहरू (स्वास्थ्य चौकी तथा नगर अस्पतालहरू) को स्थापना निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने, आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा र त्यसका यातायातका सुविधाहरू उपलब्ध गराउने, आवश्यकता अनुसार बिरामीहरूलाई प्रादेशिक स्वास्थ्य सुविधा भएका ठाउँहरूमा सिफारिस गर्ने ।	स्वास्थ्य शाखा	निरन्तर	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाको सार्वजनिक सुविधाहरू (स्वास्थ्य चौकी तथा नगर अस्पतालहरू) को स्थापना निर्माण तथा व्यवस्थापन हुने, आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा र त्यसका यातायातका सुविधाहरू उपलब्ध हुने, आवश्यकता अनुसार बिरामीहरूलाई प्रादेशिक स्वास्थ्य सुविधा भएका ठाउँहरूमा सिफारिस हुने ।	
३	औषधि तथा स्वास्थ्य सामग्रीहरू नगरपालिकामा खरिद, भण्डारण तथा वितरण गर्ने ।	स्वास्थ्य शाखा	निरन्तर	निरन्तर	औषधि तथा स्वास्थ्य सामग्रीहरू नगरपालिकामा खरिद, भण्डारण तथा वितरण हुने ।	
४	निरोधात्मक स्वास्थ्य सेवा अभियान सञ्चालन गर्ने र स्थानीय तहका अन्य विस्तृतस्वास्थ्यसम्बन्धी कार्यहरू तथा चुरोट रक्सी एवम् लागू पदार्थविरुद्ध जनचेतना प्रवर्द्धन गर्ने ।	स्वास्थ्य शाखा	निरन्तर	निरन्तर	निरोधात्मक स्वास्थ्य सेवा अभियान सञ्चालन गर्ने र स्थानीय तहका अन्य विस्तृत स्वास्थ्यसम्बन्धी कार्यहरू तथा चुरोट रक्सी एवम् लागू पदार्थविरुद्ध जनचेतना प्रवर्द्धन हुने ।	
5	निजी स्वास्थ्य सुविधाहरूको सञ्चालन सम्बन्धमा (साधारण अस्पतालहरू नर्सिङ होम, डाइग्नोसिस सेन्टर तथा	स्वास्थ्य शाखा	निरन्तर	निरन्तर	निजी स्वास्थ्य सुविधाहरूको सञ्चालन सम्बन्धमा (साधारण अस्पतालहरू नर्सिङ होम, डाइग्नोसिस सेन्टर तथा	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	अन्य स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरू) दर्ता, नियमन तथा अनुगमन गर्ने ।				अन्य स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरू) दर्ता, नियमन तथा अनुगमन हुने ।	
6	परम्परागत स्वास्थ्य उपचार सेवाहरू जस्तै आयुर्वेदिक, युनानी, आम्ची, होमियोप्याथी तथा प्राकृतिक उपचार सुविधाहरू उपलब्ध गराउने र रेखदेख गर्ने ।	आर्युवेद केन्द्र	निरन्तर	निरन्तर	परम्परागत स्वास्थ्य उपचार सेवाहरू जस्तै आयुर्वेदिक, युनानी, आम्ची, होमियोप्याथी तथा प्राकृतिक उपचार सुविधाहरू उपलब्ध गराउने र रेखदेख हुने ।	

(घ)समावेशी तथा समतामूलक गुणस्तरीय शिक्षा सुनिश्चित गर्ने र सबैका लागि जीवनपर्यन्त सिकाइका अवसरहरु प्रवर्द्धन गर्ने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	पूर्वप्राथमिक, प्राथमिक तथा माद्यामिक शिक्षाका साथै अनौपचारिक शिक्षा, खुला तथा वैकल्पि शिक्षा, लामो/निरन्तर सिकाइ (Prolonged Learning) तथा विशेष शिक्षाको नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा नियमन तयार गर्ने तथा लागू गर्ने ।	शिक्षा शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	पूर्वप्राथमिक, प्राथमिक तथा माद्यामिक शिक्षाका साथै अनौपचारिक शिक्षा, खुला तथा वैकल्पि शिक्षा, लामो/निरन्तर सिकाइ (Prolonged Learning) तथा विशेष शिक्षाको नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा नियमन तयार गर्ने तथा लागू हुने ।	
२	राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक लक्ष्य तथा स्थानीय अवस्था सुहाउँदो गरी शिक्षामा पहुँच तथा तथा शैक्षिक प्रतिफल प्राप्त गर्नेसम्बन्धी उद्देश्य तथा लक्ष्य तय गर्ने ।	शिक्षा शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक लक्ष्य तथा स्थानीय अवस्था सुहाउँदो गरी शिक्षामा पहुँच तथा तथा शैक्षिक प्रतिफल प्राप्त गर्नेसम्बन्धी उद्देश्य तथा लक्ष्य तय हुने ।	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
३	सार्वजनिक विद्यालयहरूको (आधारभूत तथा माद्यामिक) स्थापना, निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने । यस अन्तर्गत शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको व्यवस्थापन, शैक्षिक सामग्री तथा पाठ्यक्रमको खरिद तथा वितरण एवम् शैक्षिक पूर्वाधारहरूको निर्माण एवम् सम्भार कार्यहरू गर्ने ।	शिक्षा शाखा	निरन्तर	निरन्तर	सार्वजनिक विद्यालयहरूको (आधारभूत तथा माद्यामिक) स्थापना, निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने । यस अन्तर्गत शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको व्यवस्थापन, शैक्षिक सामग्री तथा पाठ्यक्रमको खरिद तथा वितरण एवम् शैक्षिक पूर्वाधारहरूको निर्माण एवम् सम्भार कार्यहरू हुने ।	
४	प्राविधिक शिक्षा व्यावसायिक तालिम तथा उच्च शिक्षाका सम्भावनाहरूमा स्थानीय पहुँच प्रवर्द्धन गर्ने ।	शिक्षा शाखा	सन् २० 26 सम्म	निरन्तर	प्राविधिक शिक्षा व्यावसायिक तालिम तथा उच्च शिक्षाका सम्भावनाहरूमा स्थानीय पहुँच प्रवर्द्धन हुने ।	
5	निजी विद्यालयहरू तथा शैक्षिक सुविधाहरू, शैक्षिक परामर्श सेवाका स्वीकृति तथा नियमन सम्बन्धमा दर्ता तथा नियमन एवम् अनुगमन गर्ने ।	शिक्षा शाखा	निरन्तर	निरन्तर	निजी विद्यालयहरू तथा शैक्षिक सुविधाहरू, शैक्षिक परामर्श सेवाका स्वीकृति तथा नियमन सम्बन्धमा दर्ता तथा नियमन एवम् अनुगमन हुने ।	
6	विद्यार्थीहरूको प्रोत्साहन तथा छात्रवृत्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।	शिक्षा शाखा	निरन्तर	निरन्तर	विद्यार्थीहरूको प्रोत्साहन तथा छात्रवृत्तिको व्यवस्थापन हुने ।	
७	स्थानीय पुस्तकालय तथा अध्ययन कोठाहरूको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	शिक्षा शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	स्थानीय पुस्तकालय तथा अध्ययन कोठाहरूको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन हुने ।	

(ङ) लैङ्गिक समानता हासिल गर्ने र सबै महिला र बालिकालाई सशक्त बनाउने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	महिला हकको संरक्षण तथा प्रगतिसम्बन्धी नीति, कानून, सिद्धान्त, योजना तथा नियमावली तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने ।	महिला बालबालिका शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	महिला हकको संरक्षण तथा प्रगतिसम्बन्धी नीति, कानून, सिद्धान्त, योजना तथा नियमावली तर्जुमा तथा कार्यान्वयन हुने ।	
२	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाको नेतृत्व तहमा महिलाको राजनीतिक तथा प्रशासनिक भूमिका सक्रियताका साथ प्रवर्द्धन गर्ने । कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा लैङ्गिकमैत्री कार्य वातावरणको निर्माण गर्ने ।	महिला बालबालिका वातावरण/ शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाको नेतृत्व तहमा महिलाको राजनीतिक तथा प्रशासनिक भूमिका सक्रियताका साथ प्रवर्द्धन गर्ने । कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा लैङ्गिकमैत्री कार्य वातावरणको निर्माण हुने ।	
३	लैंगिक उत्तरदायी बजेट प्रणाली लागू गर्ने । सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रक्रियामा महिलाको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।	योजना/ महिला बालबालिका शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	लैंगिक उत्तरदायी बजेट लागू हुने ।	
४	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा उपलब्ध गराइने सार्वजनिक शिक्षा, सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा, खानेपानी तथा सरसफाइ इत्यादि सबै प्रकारका सेवाहरूमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सुनिश्चित गर्ने ।	शिक्षा / /स्वास्थ्य खानेपानी शाखा	सन् २० 30 सम्म	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा उपलब्ध गराइने सार्वजनिक शिक्षा, सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा, खानेपानी तथा सरसफाइ इत्यादि सबै प्रकारका सेवाहरूमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सुनिश्चित हुने ।	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
5	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा समावेशी सशक्तिकरण तथा महिलाको क्षमता विकास गर्ने ।	महिला बालबालिका शाखा	निरन्तर	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा समावेशी सशक्तिकरण तथा महिलाको क्षमता विकास हुने ।	
6	लैंगिक हिंसा हटाउन निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक साथसाथै सुरक्षात्मक उपायहरू अपनाउने र सुधार गृहहरू (सुरक्षित घरहरू) उपलब्ध गराउने ।	महिला बालबालिका शाखा	सन् २० 30 सम्म	निरन्तर	लैंगिक हिंसा हटाउन निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक साथसाथै सुरक्षात्मक उपायहरू अपनाउने र सुधार गृहहरू (सुरक्षित घरहरू) उपलब्ध हुने ।	

(च) सबैका लागि स्वच्छ खानेपानी र सरसफाइको उपलब्धता सुनिश्चित गर्ने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	सफा खानेपानी तथा सरसफाइको पहुँचसँग सम्बन्धित नीति, कानून, सिद्धान्त, योजना तथा नियमनहरू लागू तथा कार्यान्वयन गर्ने । शुल्कमा आधारित खानेपानी तथा सरसफाइका सेवा शुल्क तथा नियमहरू निर्धारण गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	सफा खानेपानी तथा सरसफाइको पहुँचसँग सम्बन्धित नीति, कानून, सिद्धान्त, योजना तथा नियमनहरू लागू तथा कार्यान्वयन गर्ने । शुल्कमा आधारित खानेपानी तथा सरसफाइका सेवा शुल्क तथा नियमहरू निर्धारण हुने ।	
२	स्थानीय सेवा प्रदायक कम्पनीहरूबाट उपयुक्ततानुसार व्यावसायिक रूपमा पाइपद्वारा वा गैरपाइपद्वारा खानेपानीको प्रावधानसम्बन्धी सेवा (यसमा सम्बन्धित खानेपानी तथा	खानेपानी तथा सरसफाई शाखा	निरन्तर	निरन्तर	स्थानीय सेवा प्रदायक कम्पनीहरूबाट उपयुक्ततानुसार व्यावसायिक रूपमा पाइपद्वारा वा गैरपाइपद्वारा खानेपानीको प्रावधानसम्बन्धी सेवा (यसमा सम्बन्धित खानेपानी तथा	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	सरसफाइ सम्बन्धी विकासका कामहरू र दस्तुरमा आधारित स्थानीय खानेपानी तथा सरसफाइको सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार लगायत) ।				सरसफाइ सम्बन्धी विकासका कामहरू र दस्तुरमा आधारित स्थानीय खानेपानी तथा सरसफाइको सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार लगायत हुने) ।	
३	ढल व्यवस्थापन तथा प्रशोधन केन्द्रको स्थापना तथा फोहर पानीको प्रशोधन व्यवस्थापन तथा पूर्वाधारको निर्माण एवम् व्यवस्थापन ।	खानेपानी तथा सरसफाई शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	ढल व्यवस्थापन तथा प्रशोधन केन्द्रको स्थापना तथा फोहर पानीको प्रशोधन व्यवस्थापन तथा पूर्वाधारको निर्माण एवम् व्यवस्थापन हुने ।	
४	भवन मापदण्डमा खानेपानी तथा ढल निकास सम्बन्धी प्रावधानसमेत समावेश गरी लागू गर्ने ।	भवन शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	भवन मापदण्डमा खानेपानी तथा ढल निकास सम्बन्धी प्रावधानसमेत समावेश गरी लागू हुने ।	
5	अति गरिब घरधुरीलाई पाइपद्वारा वा गैरपाइपद्वारा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाहरूको लागि उचित अनुदानको व्यवस्था गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई शाखा	निरन्तर	निरन्तर	अति गरिब घरधुरीलाई पाइपद्वारा वा गैरपाइपद्वारा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाहरूको लागि उचित अनुदानको व्यवस्था हुने ।	
6	निजी खानेपानी वितरक तथा ढल निकास सञ्चालकहरूका सेवाहरूको नियमन तथा अनुगमन गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई शाखा	निरन्तर	निरन्तर	निजी खानेपानी वितरक तथा ढल निकास सञ्चालकहरूका सेवाहरूको नियमन तथा अनुगमन हुने ।	
७	समुदायमा आधारित, गैरनाफामूलक तथा निजी एवम् घरधुरी तहका खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी	खानेपानी तथा	निरन्तर	निरन्तर	समुदायमा आधारित, गैरनाफामूलक तथा निजी एवम् घरधुरी तहका खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	प्रावधानहरूलाई सहयोग र नियमन गर्ने ।	सरसफाई शाखा			प्रावधानहरूलाई सहयोग र नियमन हुने ।	
८	सरसफाइ सम्बन्धी चेतना अभियान तथा कार्यक्रमहरू (खुला दिसामुक्त नगर) प्रवर्द्धन गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई शाखा	निरन्तर	निरन्तर	सरसफाइ सम्बन्धी चेतना अभियान तथा कार्यक्रमहरू (खुला दिसामुक्त नगर) प्रवर्द्धन गर्ने ।	

(छ)सबैका लागि किफायती विश्वसनीयदिगो र आधुनिक ऊर्जामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने ,

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाको लघु जलविद्युत योजना तथा वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धमा नीति निर्माण कार्यान्वयन तथा नियमन ।	प्राविधिक शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाको लघु जलविद्युत योजना तथा वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धमा नीति निर्माण कार्यान्वयन तथा नियमन हुने ।	
२	स्थानीय विद्युत् वितरण व्यवस्थापन, सेवाहरूको कार्यान्वयन तथा नियमन (जस्तो ३ मेगावाटभन्दा कम लघु जलविद्युत आयोजनाहरू) ।	प्राविधिक शाखा	निरन्तर	निरन्तर	स्थानीय विद्युत् वितरण व्यवस्थापन, सेवाहरूको कार्यान्वयन तथा नियमन हुने ।	

(ज)सबैका लागि समावेशी तथा दिगो आर्थिक वृद्धिरोजगारी तथा मर्यादित कामको प्रवर्द्धन गर्ने ,

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	सहकारीहरूको गठन, सञ्चालन तथा विघटनसम्बन्धी नीति, कानून तथा योजना निर्माण, कार्यान्वयन तथा नियमन ।	सहकारी शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	सहकारीहरूको गठन, सञ्चालन तथा विघटन सम्बन्धी नीति, कानून तथा योजना निर्माण, कार्यान्वयन तथा नियमन हुने ।	
२	कागेश्वरी मनोहराको आर्थिक नीतिको तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा नियमन एवम् कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाको आर्थिक अवस्थाको विश्लेषण गर्ने ।	राजस्व शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहराको आर्थिक नीतिको तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा नियमन एवम् कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाको आर्थिक अवस्थाको विश्लेषण हुने ।	
३	व्यापार व्यवसाय तथा आवतजावतको पहुँच विस्तार हुने गरी कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाको सडक तथा पूर्वाधारहरूको योजना तर्जुमा तथा निर्माण गर्ने ।	योजना शाखा	निरन्तर	निरन्तर	व्यापार व्यवसाय तथा आवतजावतको पहुँच विस्तार हुने गरी कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाको सडक तथा पूर्वाधारहरूको योजना तर्जुमा तथा निर्माण हुने ।	
४	स्थानीय बजारको निर्माण, सञ्चालन तथा नियमन गर्ने, आर्थिक गतिविधिलाई सहयोगका लागि सार्वजनिक निजी साझेदारीको पक्षमा काम गर्ने ।	प्रशासन / योजना शाखा	निरन्तर	निरन्तर	स्थानीय बजारको निर्माण, सञ्चालन तथा नियमन गर्ने, आर्थिक गतिविधिलाई सहयोगका लागि सार्वजनिक निजी साझेदारीको पक्षमा काम हुने ।	
5	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा पर्यटनको प्रवर्द्धन गर्ने ।	सहकारी , ,पर्यटन लघु उद्यम	निरन्तर	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा पर्यटनको प्रवर्द्धन हुने ।	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
6	शिक्षा तथा सीप विकास एवम् जीविकोपार्जनको प्रवर्द्धन गर्ने । स्कुलदेखि श्रम बजारमा प्रवेशबीचको अन्तरिम अवस्थाको व्यवस्थापन गर्ने ।	सहकारी , ,पर्यटन लघु उद्यम	निरन्तर	निरन्तर	शिक्षा तथा सीप विकास एवम् जीविकोपार्जनको प्रवर्द्धन गर्ने । स्कुलदेखि श्रम बजारमा प्रवेशबीचको अन्तरिम अवस्थाको व्यवस्थापन हुने ।	
७	श्रम बजारमा महिलाहरूको पहुँचलाई प्रवर्द्धन गर्ने ।	सहकारी , ,पर्यटन लघु उद्यम	निरन्तर	निरन्तर	श्रम बजारमा महिलाहरूको पहुँचलाई प्रवर्द्धन हुने ।	

(झ)उत्थानशील पूर्वाधारको निर्माणदिगो औद्योगीकरणको प्रवर्द्धन र नवीन खोजलाई प्रोत्साहन गर्ने ,

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	भू—उपयोग योजना अनुरूप जमिनको उपयोग, भवन निर्माण इजाजत पत्र तथा स्वीकृति, भूमि कर तथा स्थिर सम्पत्तिसम्बन्धी नीति कानुन तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र नियमन गर्ने ।	भवन शाखा	सन् २० २४ सम्म	निरन्तर	भू—उपयोग योजना अनुरूप जमिनको उपयोग, भवन निर्माण इजाजत पत्र तथा स्वीकृति, भूमि कर तथा स्थिर सम्पत्तिसम्बन्धी नीति कानुन तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र नियमन हुने ।	
२	यातायात पहुँच वृद्धि तथा बजार, व्यापार प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय सडक पूर्वाधारहरू (पुलहरू, कल्भर्ट, फुटपाथ, सडक बत्ती इत्यादि) को निर्माण तथा	पूर्वाधार शाखा	निरन्तर	निरन्तर	यातायात पहुँच वृद्धि तथा बजार, व्यापार प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय सडक पूर्वाधारहरू (पुलहरू, कल्भर्ट, फुटपाथ, सडक बत्ती इत्यादि) को निर्माण तथा	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	सम्भार गर्ने । यसका साथै खानेपानी, ढल, बिजुली तथा सूचना सञ्चार प्रविधि जसले उत्पादकत्व तथा जमिनको मूल्य वृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउँदछ तिनका निर्माण तथा सम्भार गर्ने ।				सम्भार गर्ने । यसका साथै खानेपानी, ढल, बिजुली तथा सूचना सञ्चार प्रविधि जसले उत्पादकत्व तथा जमिनको मूल्य वृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउँदछ तिनका निर्माण तथा सम्भार हुने ।	
३	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाका व्यापारिक संस्थाहरूलाई इजाजत पत्र दिने, दर्ता गर्ने, नवीकरण गर्ने, दर्ता खारेज गर्ने, अनुगमन गर्ने तथा नियमन गर्ने । घरेलु उद्योग, पर्यटन तथा अन्य स्थानीय आर्थिक गतिविधिहरूको प्रवर्द्धन गर्ने ।	प्रशासन शाखा	निरन्तर	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाका व्यापारिक संस्थाहरूलाई इजाजत पत्र दिने, दर्ता गर्ने, नवीकरण गर्ने, दर्ता खारेज गर्ने, अनुगमन गर्ने तथा नियमन गर्ने । घरेलु उद्योग, पर्यटन तथा अन्य स्थानीय आर्थिक गतिविधिहरूको प्रवर्द्धन हुने ।	
४	एक सय वाट क्षमतासम्मको एफएम रेडियोको लाइसेन्स वितरण गर्ने, नवीकरण गर्ने, नियमन गर्ने एवम् दर्ता खारेज गर्ने ।	प्रशासन शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	एक सय वाट क्षमतासम्मको एफएम रेडियोको लाइसेन्स वितरण गर्ने, नवीकरण गर्ने, नियमन गर्ने एवम् दर्ता खारेज हुने ।	

(ञ) मुलुकभित्र तथा मुलुकहरुबीचको असमानता घटाउने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	महिला, केटाकेटी, गरिब तथा अन्य सुविधाबाट वञ्चित समूहमा विद्यमान असमानता हटाउन तथा सामाजिक	महिला बालबालिका शाखा	सन् २० २४ सम्म	निरन्तर	महिला, केटाकेटी, गरिब तथा अन्य सुविधाबाट वञ्चित समूहमा विद्यमान असमानता हटाउन तथा सामाजिक	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	सुरक्षाको प्रावधानको ऐन, नीति, कानून, सिद्धान्त, योजना तथा नियमन तयार तथा कार्यान्वयन गर्ने ।				सुरक्षाको प्रावधानको ऐन, नीति, कानून, सिद्धान्त, योजना तथा नियमन तयार तथा कार्यान्वयन हुने ।	
२	कागेश्वरी मनोहराले सेवा लिने वा खरिद गर्ने लगायत सबै काममा समतामूलक तथा समावेशी तरिका अपनाउने बारे सुनिश्चित गर्ने ।	प्रशासन शाखा	निरन्तर	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहराले सेवा लिने वा खरिद गर्ने लगायत सबै काममा समतामूलक तथा समावेशी तरिका अपनाउने बारे सुनिश्चित हुने ।	
३	सार्वजनिक शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा, पानी तथा सरसफाइमा पहुँच, फोहरमैला, रोजगारीको कार्यक्रमहरू आदि जस्ता सार्वजनिक सेवाहरूमा समान पहुँचको सुनिश्चित गर्ने ।	शिक्षा / /स्वास्थ्य खानेपानी	सन् २० 30 सम्म	निरन्तर	सार्वजनिक शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा, पानी तथा सरसफाइमा पहुँच, फोहरमैला, रोजगारीको कार्यक्रमहरू आदि जस्ता सार्वजनिक सेवाहरूमा समान पहुँचको सुनिश्चित हुने ।	

(ट) सहर तथा मानव बसोबासलाई समावेशीउत्थानशील र दिगो बनाउने ,सुरक्षित ,

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका क्षेत्रभित्र सार्वजनिक यातायात व्यवस्था लगायत स्थानीय यातायातसँग सम्बन्धित नीति, कानून, सिद्धान्त, योजना तथा नियमन तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने (स्थानीय रेल,	योजना / /प्रशासन शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका क्षेत्रभित्र सार्वजनिक यातायात व्यवस्था लगायत स्थानीय यातायातसँग सम्बन्धित नीति, कानून, सिद्धान्त, योजना तथा नियमन तर्जुमा तथा कार्यान्वयन हुने (स्थानीय रेल,	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	बस, ट्याक्सी तथा अन्य सार्वजनिक यातायात समेत) ।				बस, ट्याक्सी तथा अन्य सार्वजनिक यातायात समेत) ।	
२	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाका बासिन्दाको सुरक्षा तथा दिगो बसाइसम्बन्धी वातावरण सुनिश्चित गर्न शहरी पूर्वाधारहरूको योजनाको कार्यान्वयत तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	योजना / प्रशासन शाखा	निरन्तर	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाका बासिन्दाको सुरक्षा तथा दिगो बसाइसम्बन्धी वातावरण सुनिश्चित गर्न शहरी पूर्वाधारहरूको योजनाको कार्यान्वयत तथा व्यवस्थापन हुने ।	
३	शहरी पूर्वाधार, शहरी सुविधा तथा शहरी सेवाहरू जस्तै सार्वजनिक पार्क, हरियालीस्थलहरू, सहर बत्ती, फोहरमैला व्यवस्थापन एवम् यातायातसम्बन्धी पूर्वाधारहरूको व्यवस्थित विकास सम्बन्धी योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन एवम् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।	योजना / पुर्वाधार शाखा	निरन्तर	निरन्तर	शहरी पूर्वाधार, शहरी सुविधा तथा शहरी सेवाहरू जस्तै सार्वजनिक पार्क, हरियालीस्थलहरू, सहर बत्ती, फोहरमैला व्यवस्थापन एवम् यातायातसम्बन्धी पूर्वाधारहरूको व्यवस्थित विकास सम्बन्धी योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन एवम् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य हुने ।	

(ठ) दिगो उपभोग र उत्पादन ढाँचा सुनिश्चित गर्ने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	संघीय तथा प्रादेशिक वातावरणका मापदण्डहरू समेतलाई सहयोग पुग्ने गरी दिगो खपत तथा उत्पादन सम्बन्धी ऐन, नीति, कानुन, सिद्धान्त,	वातावरण शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	संघीय तथा प्रादेशिक वातावरणका मापदण्डहरू समेतलाई सहयोग पुग्ने गरी दिगो खपत तथा उत्पादन सम्बन्धी ऐन, नीति, कानुन, सिद्धान्त,	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	योजना तथा नियमन तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने ।				योजना तथा नियमन तर्जुमा तथा कार्यान्वयन हुने ।	
२	दिगो उत्पादन तथा खपतको महत्वबारे जनताको सचेतना वृद्धि गर्ने र उनीहरूले वातावरणमा पारेको प्रभाव कम गर्न ज्ञान तथा तरिकाहरू सिकाउने ।	वातावरण शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	दिगो उत्पादन तथा खपतको महत्वबारे जनताको सचेतना वृद्धि गर्ने र उनीहरूले वातावरणमा पारेको प्रभाव कम गर्न ज्ञान तथा तरिकाहरू सिकिने ।	
३	न्यून ऊर्जा खपत पद्धतिहरू अपनाएर नगरपालिकाले गर्ने आफ्ना कार्यहरूमा ऊर्जाको दिगो खपत सुनिश्चित गर्ने ।	वातावरण शाखा	सन् २० 26 सम्म	निरन्तर	न्यून ऊर्जा खपत पद्धतिहरू अपनाएर स्थानीय तहले गर्ने आफ्ना कार्यहरूमा ऊर्जाको दिगो खपत सुनिश्चित हुने ।	
४	निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रहरूको समन्वय एवम् सहयोगमा ढल निकास तथा फोहरमैलाको मात्रा कम गर्ने । जस्तो अंग्रेजीका तीन आरका सिद्धान्त (कम उत्पादन गर्ने, पुनः प्रशोधन गर्ने, पुनः प्रयोग गर्ने) अपनाउने ।	खानेपानी तथा सरसफाई शाखा	सन् २० 30 सम्म	निरन्तर	निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रहरूको समन्वय एवम् सहयोगमा ढल निकास तथा फोहरमैलाको मात्रा कम हुने । जस्तो अंग्रेजीका तीन आरका सिद्धान्त (कम उत्पादन गर्ने, पुनः प्रशोधन गर्ने, पुनः प्रयोग गर्ने) अपनाइने ।	

(ड) जलवायु परिवर्तन र यसको प्रभाव नियन्त्रण गर्न तत्काल पहल गर्ने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	सम्भाव्य प्रकोप र जोखिमका क्षेत्रहरू तथा बस्ती एवम् वैकल्पिक बस्तीका ठाउँहरूको पहिचान गरेर वातावरण	वातावरण शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	सम्भाव्य प्रकोप र जोखिमका क्षेत्रहरू तथा बस्ती एवम् वैकल्पिक बस्तीका ठाउँहरूको पहिचान गरेर वातावरण	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	परिवर्तन कम गर्ने उपाय अपनाउन तथा प्रकोप व्यवस्थापन गर्न कानून, नीति, सिद्धान्त, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा नियमन गर्ने ।				परिवर्तन कम गर्ने उपाय अपनाउन तथा प्रकोप व्यवस्थापन गर्न कानून, नीति, सिद्धान्त, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा नियमन हुने ।	
२	वातावरणमैत्री स्थानीय योजनाहरू र सम्भाव्य प्राकृतिक प्रकोपबाट उठ्ने जोखिम सहन सक्ने क्षमताको सुनिश्चित गर्ने ।	वातावरण शाखा	निरन्तर	निरन्तर	वातावरणमैत्री स्थानीय योजनाहरू र सम्भाव्य प्राकृतिक प्रकोपबाट उठ्ने जोखिम सहन सक्ने क्षमताको सुनिश्चित हुने ।	
३	प्रकोप व्यवस्थापनका लागि संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सामुदायिक एवम् निजी क्षेत्रसंगसहयोग, समन्वय तथा सहकार्य गर्ने ।	विपद् शाखा	निरन्तर	निरन्तर	प्रकोप व्यवस्थापनका लागि संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सामुदायिक एवम् निजी क्षेत्रसंगसहयोग, समन्वय तथा सहकार्य हुने ।	
४	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा जोखिमयुक्त वस्तुहरूबाट हुने प्रदुषण नियन्त्रण, नियमन तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	वातावरण शाखा	सन् २० 26 सम्म	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा जोखिमयुक्त वस्तुहरूबाट हुने प्रदुषण नियन्त्रण, नियमन तथा व्यवस्थापन हुने ।	
५	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा प्राकृतिक प्रकोपबाट भएका हानि नोक्सानीको क्षतिपूर्तिका लागि प्रकोप व्यवस्थापन कोष खडा गर्ने तथा सञ्चालन गर्ने ।	विपद् / आर्थिक प्रशासन शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा प्राकृतिक प्रकोपबाट भएका हानि नोक्सानीको क्षतिपूर्तिका लागि प्रकोप व्यवस्थापन कोष खडा गर्ने तथा सञ्चालन हुने ।	
६	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाले आकस्मिक कार्यको तयारी सुनिश्चित	योजना शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाले आकस्मिक कार्यको तयारी सुनिश्चित	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	गर्ने । यसका अलावा नगरपालिकामा आकस्मिक कार्य व्यवस्थाहरू एवम् प्रकोपपश्चात् पुनर्वास तथा पुनर्निर्माण योजनाहरू समेत तयार गर्ने ।				हुने । यसका अलावा नगरपालिकामा आकस्मिक कार्य व्यवस्थाहरू एवम् प्रकोपपश्चात् पुनर्वास तथा पुनर्निर्माण योजनाहरू समेत तयार हुने ।	

(ढ) दिगो विकासका लागि महासागर समुद्र र समुद्री साधन स्रोतको दिगो प्रयोग तथा संरक्षण ,गर्ने

(ण) जलवायु परिवर्तन र यसको प्रभाव नियन्त्रण गर्न तत्काल पहल गर्ने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	प्रभावकारी वातावरणीय व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने सम्बन्धमा ऐन, नीति, कानून, मानक, योजना तथा नियमावली तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने ।	योजना / वातावरण शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	प्रभावकारी वातावरणीय व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने सम्बन्धमा ऐन, नीति, कानून, मानक, योजना तथा नियमावली तर्जुमा तथा कार्यान्वयन हुने ।	
२	भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन प्रभावकारी रूपमा गर्ने ।	योजना / वातावरण शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन प्रभावकारी रूपमा हुने ।	
३	यस नगरपालिकामा सामुदायिक वन, ग्रामीण तथा शहरी वन, धार्मिक वन तथा कबुलियत वनको संरक्षण, प्रवर्द्धन, प्रयोग, नियमन तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	योजना / वातावरण शाखा	निरन्तर	निरन्तर	यस नगरपालिकामा सामुदायिक वन, ग्रामीण तथा शहरी वन, धार्मिक वन तथा कबुलियत वनको संरक्षण, प्रवर्द्धन, प्रयोग, नियमन तथा व्यवस्थापन हुने ।	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन सूचक	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
४	नदीले छोडेका ठाउँहरू वा नदी कटानहरू, नहरका किनारहरू तथा सडक किनारहरूमा वृक्षारोपण को व्यवस्थापन गर्ने ।	योजना / वातावरण शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	नदीले छोडेका ठाउँहरू वा नदी कटानहरू, नहरका किनारहरू तथा सडक किनारहरूमा वृक्षारोपण को व्यवस्थापन हुने ।	
५	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा निजी तथा व्यावसायिक वनको प्रवर्द्धन तथा नियमन गर्ने ।	वातावरण शाखा	निरन्तर	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा निजी तथा व्यावसायिक वनको प्रवर्द्धन तथा नियमन हुने ।	
६	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा सार्वजनिक खुला जमिन तथा खाली ठाउँहरूमा वृक्षारोपण, सम्भार, प्रयोग तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	वातावरण शाखा	निरन्तर	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा सार्वजनिक खुला जमिन तथा खाली ठाउँहरूमा वृक्षारोपण, सम्भार, प्रयोग तथा व्यवस्थापन हुने ।	
7	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा जडिबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावरको सर्वेक्षण, उत्पादन, संकलन, प्रवर्द्धन, प्रशोधन तथा बजार व्यवस्थापन गर्ने ।	सहकारी , पर्यटन शाखा	सन् २० 26 सम्म	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकामा जडिबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावरको सर्वेक्षण, उत्पादन, संकलन, प्रवद्र्धन, प्रशोधन तथा बजार व्यवस्थापन हुने ।	
८	बीउ बिजनका बेर्ना तयारीका साथै बगैंचाका स्थापना, व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन गर्ने ।	वातावरण / कृषि शाखा	सन् २० 26 सम्म	निरन्तर	बीउ बिजनका बेर्ना तयारीका साथै बगैंचाका स्थापना, व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन हुने ।	
९	नर्सरी बिरुवा उत्पादन, वितरण, वृक्षारोपण तथा प्रवर्द्धन गर्ने ।	वातावरण / कृषि शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	नर्सरी बिरुवा उत्पादन, वितरण, वृक्षारोपण तथा प्रवर्द्धन हुने ।	
१०	मानव तथा वन्यजन्तु बीचको द्वन्द्व व्यवस्थापन गर्ने ।	वातावरण / कृषि शाखा	सन् २० 28 सम्म	निरन्तर	मानव तथा वन्यजन्तु बीचको द्वन्द्व व्यवस्थापन हुने ।	

(त) न्यायमा आधारित ,शान्तिपूर्ण र समावेशी समाजको प्रवर्द्धन गर्ने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	नगर प्रहरी सञ्चालन, नियमन तथा व्यवस्थापन प्रभावकारी र कुशल बनाउने ।	प्रशासन शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	नगर प्रहरी सञ्चालन, नियमन तथा व्यवस्थापन प्रभावकारी र कुशल हुने ।	
२	उपप्रमुखको नेतृत्वमा न्यायिक समितिबाट न्याय सम्पादन छिटो , छरितो र निश्पक्ष गर्ने ।	न्यायिक समिति	निरन्तर	निरन्तर	उपप्रमुखको नेतृत्वमा न्यायिक समितिबाट न्याय सम्पादन छिटो , छरितो र निश्पक्ष हुने ।	
३	मध्यस्थता तथा मेलमिलापमा जोड दिने ।	न्यायिक समिति	निरन्तर	निरन्तर	मध्यस्थता तथा मेलमिलापमा जोड हुने ।	
४	समावेशी तथा सहभागितात्मक योजना तर्जुमा, बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन प्रक्रियाहरू सुनिश्चित गर्ने ।	योजना शाखा	निरन्तर	निरन्तर	समावेशी तथा सहभागितात्मक योजना तर्जुमा, बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन प्रक्रियाहरू सुनिश्चित हुने ।	
५	स्थानीय विकासका सूचकहरूलाई विद्युतीय माध्यमद्वारा सार्वजनिक गरेर उत्तरदायित्व प्रवर्द्धन गर्ने ।	सूचना प्रविधि शाखा	निरन्तर	निरन्तर	स्थानीय विकासका सूचकहरूलाई विद्युतीय माध्यमद्वारा सार्वजनिक गरेर उत्तरदायित्व प्रवर्द्धन हुने ।	

(थ) दिगो विकासका लागि विश्वव्यापी साझेदारी सशक्त बनाउने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
1	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाले आफ्नो अनुकूलताको दिगो विकास	वातावरण शाखा	निरन्तर	निरन्तर	कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिकाले आफ्नो अनुकूलताको दिगो विकास	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार शाखा	समय सिमा	अनुगमन	अपेक्षित उपलब्धि	कैफियत
	लक्ष्यका कार्यसूची (एजेण्डा) बनाउने तथा त्यसको अनुगमन गर्ने ।				लक्ष्यका कार्यसूची (एजेण्डा) बनाउने तथा त्यसको अनुगमन हुने ।	
२	आफ्नो क्षेत्रभित्र राष्ट्रिय विकासका उद्देश्यहरू प्रवद्र्धन हुने किसिमका कार्यक्रमहरू संयुक्त रूपमा सञ्चालन गर्ने र यसमा सहभागितात्मक ढंगले काम गर्ने ।	प्रशासन शाखा	निरन्तर	निरन्तर	राष्ट्रिय विकासका उद्देश्यहरू प्रवद्र्धन हुने किसिमका कार्यक्रमहरू संयुक्त रूपमा सञ्चालन गर्ने र यसमा सहभागितात्मक ढंगले काम हुने ।	
३	स्थानीय विकासका लक्ष्यहरू हासिल गर्न नगरपालिकाले आफ्नै राजस्व स्रोतबाट आर्थिक स्रोतहरू सृजना गर्ने ।	राजस्व शाखा	सन् २० 25 सम्म	निरन्तर	नगरपालिकाले आफ्नै राजस्व स्रोतबाट आर्थिक स्रोतहरू सृजना हुने ।	
४	नगरपालिकास्तरमा दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न नगरपालिकाले सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणा अपनाउने ।	योजना शाखा	सन् २० 26 सम्म	निरन्तर	नगरपालिकाले सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणा अपनाउने ।	
५	नागरिकको इन्टरनेट पहुँचमा (पुस्तकालयहरू, सामुदायिक केन्द्र आदि) सहयोग गर्न नगरपालिकाले प्रयास गर्ने ।	सूचना प्रविधि शाखा	सन् २० 24 सम्म	निरन्तर	नागरिकमा इन्टरनेट पहुँच हुने ।	